

Den Kolde Krig: skulle vi se at komme videre?

Hans Mouritzen, dr.scient.pol. og forsker ved DIIS

Ved den nylige aftale om finansloven mellem regeringen og DF enedes man om at afse 10 mill. kr. over en 3-årig periode til yderligere forskning vedr. Danmark under den Kolde Krig. Dette kommer i tillæg til den 2.500 sideres undersøgelse om samme emne, som DIIS har offentliggjort (som undertegnede hverken har lod eller del i) og den undersøgelse ledet af prof. Bent Jensen, der er under udarbejdelse (for ikke at nævne PET-Kommissionen og universitetsforskningen om samme periode).

Folketingsflertallet må have sine stærke grunde til at støtte en fortsættelse af dette intense fokus på den Kolde Krig. Hvis det er tænkt som bidrag til en art national mentalhygiejne og forsoning, er det i hvert fald hidtil mislykkedes. Debatten i tilknytning til DIIS's udredning har produceret mere adrenalin end visdom, idet der ofte skydes på 'budbringeren', fordi man ikke kan li' budskabet. Det næste bliver vel en udredning om udredningen! Ordet er naturligvis frit, men hvorfor skal denne 'debat' – som givet vil fortsætte i samme stil i relation til kommende udredninger – opmuntres for skatteydernes penge?

En anden mulig grund til den fortsatte koldkrigsdyrkelse er, at vi rent faktisk kunne lære noget af relevans for dansk udenrigspolitik *i dag*. F.eks. udtaler den socialdemokratiske 'statskvinde' in spe, Helle Thorning Schmidt, at Socialdemokratiet ikke i fremtiden vil føre en udenrigspolitik med fodnoter (Jp. 17/9); 'det vil vi ikke gøre igen'. Hvad man end måtte mene om koldkrigens fodnoter, er dette i sandhed en dristig binding af partiets og måske Danmarks fremtidige handlefrihed. NATO af i dag med 26 medlemmer og flere på vej, uden den sovjetiske trussel som forenende kit, kan ikke sammenlignes med koldkrigens NATO. Med de mange nye medlemmer, med indbyrdes meget forskellige sikkerhedspolitiske dagsordener og geografiske prioriteringer, er NATO i dag en langt mere heterogen størrelse. Hvis alliancen overhovedet skal forblive handlekraftig, er fodnoter ('constructive abstentions') netop det flexible instrument, der kan få den til at hænge sammen og undgå handlingslammelse (veto). Som rigtigt udtrykt af statsminister Fogh Rasmussen ved en tale i Washington (9/5-03): 'Vi bør overveje 'coalitions of the willing' inden for alliancen. Mere flexibilitet vil formentlig betyde en vis

løsningen af alliancebåndene ['loosening'], men det må foretrækkes fremfor handlingslammelse' [oversat].

Pointen er: det er uhyre begrænset, hvilke saglige indsigter fra den Kolde Krigs meget specielle forhold (eller fra besættelsestiden for den sags skyld) vi kan bruge i dag - selvom specielt borgerlige debatører er flittige til det. Det er nødvendigt undertiden at kaste et blik i bakspejlet, men alfa og omega ved bilkørsel er immervæk den modgående trafik, vejforholdene og trafikreguleringen. Således også i udenrigspolitik. Det nytter ikke at have national bondeanger over 17-22 år gamle fodnoter, som næppe mere end et par håndfulde ældre diplomater uden for Danmarks grænser kan huske (endsige lægger vægt på) i dag. Sjældent har vel udtrykket 'at stirre sig blind på' været bedre illustreret. Men dette selvplageri afspejler formentlig blot småstatens bestandige selvoptagethed. Er der dog ingen yngre politikere i de forskellige politiske partier, der tør sige det højt? (nogle af de ivrigste 'fodnotejægere' i relation til den Kolde Krig er iøvrigt tilhængere af, at det rige Danmark i dag som det eneste EU-land skal have et særligt 'udlændingeforbehold'. Hvordan rimer det, hvis fodnoter, forbehold og fodslæberi er så usle foreteelser?)

Forskningen opmuntres med et to-cifret millionbeløb til at uddybe tidligere undersøgelser. Det kan jo fortsætte ad libitum, indtil man får de 'rigtige' konklusioner. Samtidig produceres der årligt i gennemsnit 5-6 artikler (og meget sjældent en bog) om *aktuel* dansk udenrigspolitik. Hvad med at give den forskning en saltvandsindsprøjtning? Der er et eller andet helt galt med proportionerne mellem det historiske og det aktuelle! Den Kolde Krig i al ære, men: skulle vi se at komme videre?